

Yttrande 2003-10-03

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Sändes även som e-post till elin.klockars@justice.ministry.se

REMISSVAR PÅ BETÄNKANDET "UPPHOVSRÄTTEN I INFORMATIONSSAMHÄLLET" Ds 2003:35

Svenska Filminstitutet som inbjudits att lämna synpunkter på detta betänkande, vill framhålla följande:

Stiftelsen Svenska Filminstitutet (SFI) administrerar det s.k. filmavtalet, vilket har en central funktion i svenskt film- och kulturliv. Stiftelsen har som mål att främja värdefull svensk filmproduktion, spridning och visning av värdefull film och bevarandet av filmer och material av film- och kulturhistoriskt intresse samt att verka för internationellt samarbete inom filmens område.

Den svenska filmproduktionen håller en hög kvalitet, men är beroende av bidrag från SFI för sin finansiering. Underlaget för finansieringen, de bidrag till filmavtalet som staten och övriga parter står för, riskerar att på sikt minska om publiken i högre utsträckning väljer olaglig nedladdning framför att på laglig väg ta del av filmverk. Det finns därför all anledning för SFI att aktivt bidra till bekämpningen av olaglig spridning av film såväl via Internet som på andra sätt. SFI lägger stor vikt vid att hävda de olika rättighetshavarnas ställning och synliggöra de negativa konsekvenser som illegal användning kan komma att få för filmbranschen om nuvarande utveckling tillåts fortsätta. SFI har även ställningen som bibliotek och arkiv för filmkonsten. Vi har främst granskat förslaget ur dessa två aspekter.

Avsnitt 7.4 Framställning av exemplar av för privat bruk, 12 §

Förslaget har stor betydelse vad gäller möjligheterna att bekämpa olovlig användning av t.ex. film via Internet. Ett omfattande nyttjande utan ersättning utgör ett stort hot mot både enskilda producenter och upphovsmän liksom mot hela filmbranschen.

Hittills har främst musikindustrin stått i fokus i den allmänna diskussionen kring olovligt spridande på nätet av upphovsrättsligt skyddat material. Problemen finns dock även inom filmindustrin där nedladdning och spridning av olicensierade kopior förväntas öka kraftigt. År 2002 hade en tredjedel av de svenska hushållen tillgång till bredbandsuppkoppling och därmed möjlighet att snabbt ladda hem film via nätet.

Enligt en undersökning gjord av Sveriges Videodistributörers Förening säger sig 67 % av de intervjuade i åldersgruppen 15-40 år vilja ladda ner film från Internet, om de hade sådan möjlighet. Det är regeringens uttalade mål att alla svenska hushåll skall ges tillgång till bredbandsuppkoppling inom de närmaste åren. Redan idag läggs en mängd film ut på nätet utan tillstånd och i de flesta fall redan innan filmerna haft biopremiär. En ökad tillgång till bredband kommer att medföra att också den olagliga nedladdningen ökar.

Filmbranschen har sedan tidigare erfarenhet av piratkopiering. Då VHS-kassetter och videospelare blev allmän egendom för tjugo år sedan uppstod snart en marknad där spelfilmer spreds på videokassetter utan rättighetshavarnas tillstånd och i strid med avtalade rättighetsupplåtelser. Även en omfattande spridning av olovligt kopierade kassetter av lovliga videogram förekom, till stor nackdel för rättighetshavarna. Då betal-TV tjänster via dekoder började erbjudas fann mindre nogräknade personer det snart lönsamt att söka kringgå skyddet till förfång för upphovsmännen. Genom samarbete med upphovsmannaorganisationer, filmbranschen och operatörer kunde viss lagstiftning som skyddade krypterade signaler införas. Denna lagstiftning har dock nackdelen att den enskildes innehav av olovlig dekoder inte är kriminaliserat varför t.ex. kopiering och spridning av dessa också är straffritt. Som påpekas av organisationen STOP skapar detta fortsatta problem även då de nu föreslagna reglerna träder i kraft.

Liksom tidigare kommer branschen att genom aktivt arbete söka hindra även denna nya piratverksamhet. I arbetet är naturligtvis lagstiftningen om upphovsrätt och angränsande områden av central betydelse. Av minst lika stor betydelse är att lagen kan upprätthållas och att rättighetshavarna ges rimliga möjligheter att stoppa och eller kräva ersättning för nyttjandet.

SFI hälsar därför med tillfredsställelse förslagen om att kopior för privat bruk inte skall kunna göras utan att förlagan är lagligen tillkommen. Likaså är de föreslagna reglerna som begränsar kretsen som kan ta del av privata kopior, av värde för att komma åt s.k. fildelning. De lagliga tveksamheter som funnits då upphovsrättsligt skyddat material sprids på nätet utan rättsinnehavarnas samtycke undanröjs därmed effektivt.

Betydelsen av de föreslagna förändringarna rubbas dock av de svårigheter förslaget ger rättsinnehavarna att få rätt i praktiken. Genom att i 54 § tumma på principen att den som olovligen brukat upphovsrättsligt skyddat material skall vara tvungen att betala för nyttjandet, oavsett ond eller god tro, skapar lagstiftaren svårigheter för rättsinnehavarna att få ersättning från den som bryter mot lagen.

Trots att direktivet medger möjligheter att i vissa fall ingripa mot mellanhänder, föreslås inga konkreta åtgärder i detta avseende. I stället ges en beskrivning av reglerna om medverkan i brott där vitesförbud i vissa fall skall kunna ges. En laglig möjlighet att, som t.ex. den danska lagen ger, avtvinga nätoperatören uppgifter om vem som brukat visst material, bör införas för att inte reglerna skall bli alltför svåra att upprätthålla i praktiken.

Avsnitt 7.5 Kassettersättningen 26 k §

Med hänsyn till att tekniken utvecklas och att förslaget skall vara neutralt i teknikhänseende är det fel att knyta ersättningen för digital media till nu aktuella komprimeringsgrader. De föreslagna gränserna bör anges med viss råge om inte årliga

revisioner skall bli aktuella. En annan brist med förslaget i denna del är att digitala minnesmedier som inte är särskilt ägnade för inspelning, utesluts ur ersättningsystemet.

En viss höjning föreslås av den lagreglerade ersättningen. En jämförelse med andra länder inom EU ger, enligt uppgift, vid handen att den svenska ersättningen i dag blott är hälften av genomsnittet. En större höjning än den som föreslås bör därför övervägas.

Avsnitt 7.9 Framställning av exemplar inom bibliotek och arkiv 16 §

De föreslagna ändringarna i 16 § kan bedömas ge ökade möjligheter för arkiven och biblioteken såväl att fylla sina bevarandeändamål som att kunna distribuera exemplar till forskare. Vi vill därför tillstyrka förslaget.

Avsnitt 7.11 Spridning av exemplar, regional konsumtion och undantag för filmverk 19 §

Förslaget att införa principen om regional konsumtion även för upphovsrättsliga verk liksom att, som redan gäller för närstående rättigheter, införa en regel om att filmverk inte får utlånas utan upphovsmännens samtycke tillstyrkes.

Avsnitt 7.12 Visning av exemplar samt 7.17 Information om dagshändelser §§ 20 respektive 25

SFI delar utredningens uppfattning att de möjligheter som bland andra filmproducenter har att i vissa fall visa verk som har en mindre betydelse i sammanhanget, skall finnas kvar. Genom en ändrad definition av begreppet visning av konstverk krävs även en ny bestämmelse. Den föreslagna nya 20 a § förefaller fylla kraven på att inte förändra rättsläget.

Avsnitt 7.13 Offentliga framföranden 21 §

I det goda syftet att möjliggöra för offentliga myndigheter som skolor, bibliotek och arkiv att tillgodose allmänhetens behov av tillgång till Internettjänster, föreslås en radikal förändring av reglerna för offentlig visning i vissa fall. Enligt nu gällande regler omfattas t.ex. inte filmverk av undantaget för avgiftsfria, icke-kommersiella tillställningar.

Enligt förslaget skall riksdagen, statliga och kommunala myndigheter offentligen kunna framföra filmverk och sceniska verk utan upphovsmännens tillstånd.

En sådan ordning kommer att innebära att stora skillnader uppstår mellan olika skolor och bibliotek beroende på i vilken juridisk form de drivs. Till exempel kommer SFI, som är en statlig stiftelse, att omfattas av andra regler än myndigheten Statens Ljud- och Bildarkiv. Skälen för att undanta bland annat filmverk har varit att dessa är mer känsliga för konsumtion än annat material. En visning på bibliotek kan ske genom att biblioteket förhyr filmen på samma villkor som andra anordnare. Genom de föreslagna reglerna kommer biblioteket istället att kunna visa filmen utan ersättning till uphovsmännen.

SFI instämmer i syftet att ge allmänheten tillgång till Internetuppkopplingar i offentliga miljöer men anser att, i det fall en inskränkning även skall omfatta sådana

förfoganden som idag är skyddade, bör ersättning under alla omständigheter utges till rättighetshavarna.

Avsnitt 9 Närstående rättigheter §§ 45 ff.

Att slutligen utforma dessa rättigheter som exklusiva ensamrätter är enligt SFI:s mening både logiskt och klokt. Även om rättsläget i praktiken inte ändras är detta en markering och som sådan är den ett välkommet medel i den kamp mot piratkopiering som filmproducenter och andra rättighetshavare står inför.

Avsnitt 10 Rättsligt skydd för tekniska åtgärder och elektronisk information om rättighetsförvaltning 6 a kapitel

SFI anser att de förslagna reglerna om skydd för tekniska åtgärder inte kommer att fylla syftet. Genom att begränsa skyddet till anordningar som uteslutande är till för att hindra eller begränsa upphovsrättsligt relevanta förfoganden skapas en stor gråzon för åtgärder som kan var tillåtna. Till exempel bör ett kopieringskydd på en DVD-skiva under inga omständigheter kunna få kringgå. Genom att inte ge skydd åt åtkomstkontroll/access begränsas möjligheterna för rättighetshavare att använda effektiva tekniska åtgärder.

Bestämmelserna om tekniska åtgärder bör omformuleras så att de omfattar alla försök att kringgå det skydd som upphovsmännen sökt uppnå. Förslaget att den speciella lagen om dekoderskydd skall gälla oavsett de nya reglerna och i stället för dessa, kommer att skapa problem vid den praktiska tillämpningen hos polis och åklagare. Ett effektivare skydd mot användning av piratkort vid betal-TV skulle ge filmbranschen möjlighet att få del av de stora intäkter, uppskattningsvis 240 mkr per år, som den i dag förlorar till piraterna.

Stockholm den 3 oktober 2003

Svenska Filminstitutet

Åse Kleveland

/Anna Boreson